

de Uitdienstbode

PERIODIEK VOOR DE LEDEN VAN DE KRING UVA-SENIOREN VAN DE UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Redactioneel	1
Het Sweelinckorkest speelt voor onze kring	1
Recensie UvA-orkest Sweelinck	2
Het Getal: 23	3
Uitgewerkt: Ada Out	4
Senioren op excursie 1	5
Petite Histoire	7
Senioren op excursie 2	9
Wat de pot schafte	11
Column Peter Blok	12
Spaarnestad photo	12
Van achter de geraniums	13
Hoe gaat het nu met...	10
Lezing Geert ten Dam	15
Column Kees Piena	17
UvA-Nieuws	17
Mededelingen	19
Activiteitenagenda	19

OPROEP

Kent u bij de UvA gepensioneerde collega's die nog niet in contact staan met de Kring UvA-senioren? Informeer hen dan over het bestaan van onze kring en de activiteiten die de leden ondernemen.



Het Sweelinckorkest speelt voor onze kring

door Frans Willemsen

Op 12 juni speelde het Sweelinckorkest opnieuw voor onze kring, en weer in de prachtige Singelkerk. Liesbeth van Welie is ook dit keer bereid geweest het optreden te recenseren. Deze recensie leest u op de volgende pagina.

Ruud Bleijerveld prijst in zijn openingswoordje de leden van het orkest die naast hun studie in staat zijn om muziek te maken op zo'n hoog niveau. En hij memoreert dat de verhouding orkestleden – kringleden ongeveer één op één is zodat we welhaast kunnen spreken van een privéconcert. Ook vertelt hij dat het orkest op tournee gaat naar Berlijn, Krakau en Boedapest. Ze gaan ongeveer 3.500 kilometer afleggen ▶

REDACTIONEEL

door Frans Willemsen

Wij spreken u in ons blad met u aan. Dat is verre van vanzelfsprekend, want het is op de UvA usance dat iedereen tutoyeert. Ik weet nog dat ik in het Maagdenhuis kwam te werken en een gesprekje had met collegevoorzitter Jankarel Gevers. Ik sprak hem netjes met u aan, maar hij onderbrak me: 'Zullen we maar niet gewoon je en jij zeggen?'. Dat was aan het begin van de zestiger jaren, toen ik ging studeren, volstrekt ondenkbaar, toen werd ik als student zelfs nog met u en met meneer aangesproken. *O tempora o mores!* De omslag vond plaats tijdens mijn studiejaren in de zogenaamde democratiseringstijd. Alles werd je en jij want we waren allemaal gelijk, nietwaar? In dat kader heb ik persoonlijk nog het bordje

'Alleen voor Stafleden' van de liftdeur op ons instituut geschroefd. En nu word je zelfs door bedrijven met je aangesproken, IKEA liep daarin voorop. Daar doen we dus niet aan mee. En toch tutoyeren we er tijdens onze bijeenkomsten lustig op los in een ontspannen sfeer van gelijkheid en broeder- en zusterschap. Heerlijk inconsequent. En heel democratisch.

We hebben besloten om kandidaten voor de interviews met kringleden voor de rubriek Uitgewerkt voortaan at random uit de ledenlijst te kiezen via een computerprogrammaatje. Daarbij gaan we ervan uit dat iedereen een verhaal te vertellen heeft. We willen daarmee voorkomen dat we in een klein

kringetje van actieve en bij redactieleden bekende kringleden blijven ronddraaien. Dus ook u kunt benaderd worden. Zegt u vooral niet te snel nee.

Er is in de kring sinds het verschijnen van het vorige nummer in juni veel gebeurd: het concert door het Sweelinckorkest, de excursies naar het Amsterdam Museum en het Marineterrein/Het Scheepvaartmuseum en ten slotte de lezing van de nieuwe collegevoorzitter Geert ten Dam.

Aan al die activiteiten besteden we uitvoerig aandacht. En daarnaast hebben we onze vaste rubrieken. Dit is dan ook een lekker 'dik' nummer geworden. Hopelijk pastte het in uw digitale brievenbus. ■

en vragen de aanwezigen om kilometers te sponsoren.

In zijn dankwoordje kondigt Ruud aan dat de kring een donatie zal geven en nu is het aan het orkest om voor het publiek te applaudisseren nadat ze zelf net stormachtig zijn toegejuicht.

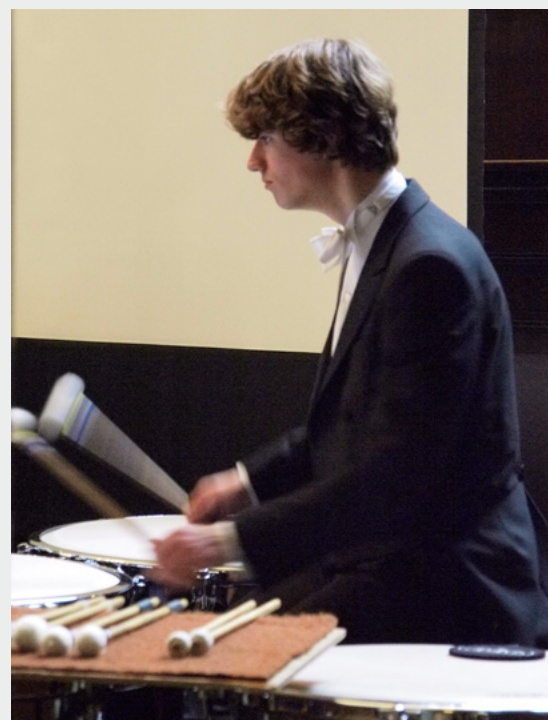
Veel kringleden stoppen even later zelf ook nog een bijdrage in een doos. Traditiegetrouw wordt tijdens de pauze een glaasje geschonken zodat de kringleden zich met elkaar kunnen onderhouden. Iemand gooit een glas wijn om en staart geschrokken naar het plasje rode wijn op de witmarmeren vloer dat

gemengd is met gemene glassplinters. Wie gaat dat opruimen? Daar komt de tubaspeler aangesnel met stoffer en blik en knielt in zijn rokkostuum om de rommel op te vegen. Dat speelt de sterren van de hemel, maar sterallures? Geen sprake van. ■

Recensie concert UvA-orkest J.Pzn Sweelinck

Elk stuk lijkt voor het Sweelinck geschreven

♦ door Liesbeth van Welie



Het Sweelinckorkest speelt sinds kort onder leiding van Konradin Herzog. Deze nieuwe dirigent leidt het orkest zeer elegant. Het orkest is daarbij zeer goed in staat het eigene van verschillende componisten te benadrukken.

Toen ik op zondag 12 juni aan kwam fietsen stonden de dames en heren van het Sweelinckorkest voor de Singelkerk boterhammen met pindakaas te eten en legden ze de laatste hand aan hun strik, rokkostuum en rok. Het tafereel, in dat oude Amsterdam, was van een grote poëtische schoonheid. Die eerste impressie van vitale schoonheid blijkt één geheel te vormen met het concert die middag, het orkest overtrof zichzelf.

Spanning tot de laatste noot

Het eerste wat opviel bij het begin van de *Hongaarse Schetsen* van Béla Bartók was de fraaie houding (letter-

lijk, hoe hij stond) en het bijna zachtmoedige gezag van de nieuwe dirigent, Konradin Herzog. Het orkest begon onder zijn leiding zeer subtiel, om daarna *subito* over te gaan naar een dansend, lichtvoetig ritme. Een orkest is in de *largo's* altijd heel *exposed*, dan komt het eropaan gelijk te spelen en interesse en artistieke spanning tot en met de laatste noot te laten horen – en dat lukte heel mooi.

Soms was er wel de gedachte dat bij neergaande bewegingen het extra opletten is om niet te gaan versnellen – maar dat geldt voor alle gezelschap-

pen, niet alleen voor het Sweelinck. De vijf delen werden door Herzog zeer fraai verbonden, met mooie bogen tussen deel 1, 3 en 5 in *tempo primo* – en daar doorheen gevlochten deel 2 en 4. De paukenist moet hier echt apart genoemd worden, wat een genoeg om naar hem te kijken!

Bijna tussen de orkestleden

Aan het begin van het Concert voor Orkest van Kodály schreef ik op 'dit stuk lijkt voor het Sweelinckorkest geschreven' maar dat schreef ik naderhand bij Bruckner weer. Het lijkt er meer op dat het orkest zeer goed in staat is het eigene van verschillende componisten te benadrukken. Opnieuw viel op hoe de Singelkerk akoestisch goed in het gareel blijft, hoewel de fortissimi wellicht in een

grotere concertzaal nog beter tot hun recht komen. Een ander voordeel van deze ruimte is dat je als luisteraar zo heerlijk dichtbij, bijna tussen de orkestleden zit. Waar ik soms een lichte onbalans tussen het koper en de strijkers meende te horen – het koper leek af en toe iets te sterk – zou dit kunnen komen doordat je als publiek dicht op het orkest zit.

Opnieuw keek ik met bewondering naar de dirigent die zichzelf met elegante bewegingen groot, klein, verstillend en uitbundig kan maken. Zonder enig pathos – een vertoon waar ik me bij andere dirigenten zo aan kan ergeren. De cellisten troffen mij in het bijzonder, zij speelden ingetogen maar met grote *présence*. Er was een dingetje, heel af en toe, met gelijk inzetten. Er zijn recensenten die zich daarop storten, daar hoor ik niet bij. Koop lekker de cd is mijn advies aan hen, daarop zijn kleine dingetjes zestien keer opnieuw opgenomen. Ik hou van de noblesse van hardwerkende musici.

Magisch in zijn beheertheid

Na de pauze werd er gestemd: *in one big swirl* was dat zomaar gebeurd. Wat een verademing zeg, ik moet altijd wachten op het stemmen in



Foto Liesbeth van Weije

GEHOORD: UvA-Orkest J. Pzn Sweelinck
DIRIGENT: Konradin Herzog
LOCATIE: Singelkerk, Amsterdam
DATUM: Zondag 12 juni 2015

PROGRAMMA:
 Béla Bartók *Hongaarse Schetsen*
 Zoltán Kodály *Concert voor Orkest*
 Anton Bruckner *Symphonie nr. 6*

de 415 Hz- stemming van instrumenten met darmsnaren!

De *Symphonie nr. 6* van Bruckner wordt gekenmerkt door enorme dynamiek en tempowisselingen. Heel knap om dat zo zelfbewust te spelen als orkest, dat je als luisteraar nooit denkt ‘moeilijk hoor, als dat maar goed blijft gaan’. Mijn bewondering voor Herzog bleef maar toenemen, als een soort punt van zwaartekracht waar alle lijnen naar toe lopen, stond hij gezaghebbend te midden van afwisselend *fortissimi* en meer ingetogen delen. Het einde van het *Adagio* was bijna magisch in zijn beheertheid. Omdat in het Scherzo zo fraai ingehouden werd gespeeld – met scherpe *attaques* die fraai werden teruggenomen – werden de tempi mooi

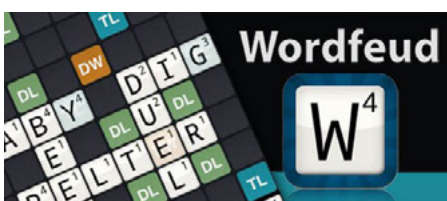
spannend. Wat een vreugde van vooral de koperblazers in de finale: het majestueuze van het koper, naast de beweeglijkheid van super gelijk uitgevoerde *pizzicato*'s.

Een enkele suggestie van een kritische recensist. Het omslaan van de partituur kan beslist zachter. Het is een trucje dat je kunt leren – ik kan het als zanger ook, de orkestleden kunnen het dan zeker! En de houten vloer – die mede zorgt voor de prachtige akoestiek in de Singelkerk – maakt veel lawaai als je met je schoenen schuift. Maar het is een kleinigheidje. Het was een onvergetelijke middag met prachtige muziek, zoals Ruud Bleijerveld aan het einde ook zei bij zijn dankwoord ‘wat een voorrecht dat wij hierbij mogen zijn’.

Het Getal

23

♦ door Frans Willemsen



heeft geïnstalleerd, tegen 6% van de ‘tieners’ (wordt dat woord nog gebruikt?). Misschien weet u niet wat Wordfeud is want u heeft geen smartphone of u behoort tot de 77% die dat spelletje niet heeft geïnstalleerd. U behoort wel tot de groep vijftenzestigplussers, want u bent lid van onze kring en u leest ons blad, want u leest dit. We hebben overigens wel een aantal lezers die het blad uit anderen hoofde lezen of in ieder geval het blad toegestuurd krijgen: de leden van het College van Bestuur, de decanen. Van de voorzitter van de Amsterdamse Universiteits-Vereniging weet ik zeker dat ze het blad leest want dat heeft ze me zelf verteld.

Ik las ergens dat 23% van de vijftenzestigplussers die in het bezit zijn van een smartphone daarop het spelletje Wordfeud

Voor diegenen die niet weten wat Wordfeud is: het is een digitale versie van Scrabble dat je op je telefoon kunt spelen. Ik speel het met mijn (stief)dochter en met mijn vrouw, en behoorlijk fanatiek ook. Mijn vrouw en stiefdochter spelen het met nog een aantal mensen, maar ik vind twee tegenspelers voorlopig wel genoeg. Ik hou van woordspelletjes, cryptogrammen en zo, en ik ben dus niet de enige. En voor vijftenzestigplussers is het prima hersengymnastiek (wordt dat woord nog gebruikt?) want voor je hersens geldt: *Use it, don't lose it.*

Maar toch heb ik bij het Wordfeuden ook wel een beetje een raar gevoel. Hebben die bejaarden een superieur stukje hightech in handen en wat gaan ze ermee doen? Scrabbelen! Straks spelen we op onze smartphones nog Ganzenbord en verschijnt er een digitale versie van Mens Erger Je Niet. Alleen een zak doppinda's en een krant voor de lege doppen ontbreken nog. ■

Max Dendermonde heeft eens gezegd: 'Ik wou dat ik een vulkaan was. Lekker op je rug liggen roken en dat iedereen dan zegt: "Kijk, hij werkt!"'. In deze rubriek schenken we aandacht aan een kringlid dat na zijn of haar pensioen nog volop actief is en daarmee het beeld van de gepensioneerde die op zijn of haar lauweren rust logenstraft. Kent of bent u zo iemand, meldt ons dat dan via uva.uitdienstbode@gmail.com.

Ada Out: 'De dingen kwamen gewoon op mijn pad'

door Door Kees Piena

Heel veel UvA'ers kennen haar en heel veel ook niet. Sommigen hebben haar vaak gesproken, maar nooit in het echt gezien. Ada Out was tien jaar de secretaresse van Jankarel Gevers (voorzitter van het College van Bestuur van 1988 tot zijn overlijden in 1998) en in die hoedanigheid beheerde ze de agenda van Gevers en beschermde ze hem, zoals alleen goede secretaresses dat kunnen. Ik heb voor een interview met haar afgesproken in een restaurant bij Artis, maar de bediening is zo traag dat we besluiten naar een tegenover gelegen Chinees te gaan. Daar is het indrukwekkend stil. We zijn daar helemaal alleen en dat is voor een interview prettig.

Gevers was een persoonlijkheid en van zo iemand kan je alleen secretaresse zijn als je stevig in je schoenen staat en het nodige hebt meegemaakt. Ada vertelt dat ze voordat ze bij het College van Bestuur ging werken via De Vliegende Brigade (destijds het interne uitzendbureau) al heel veel van de universiteit had gezien. Zo had ze gewerkt bij Tandheelkunde, Rechtsgeleerdheid, Sociologie, Scheikunde, Biologie, Psychologie, Filosofie en het Zoölogisch Museum. Ze ging, als vervangster van de vaste secretaresse, werken voor Jos van Kemnade (de voorganger van Gevers). Dat heeft er uiteindelijk toe geleid dat zij de vaste secretaresse van de collegevoorzitter werd. Ada zegt dat ze na het onverwachte overlijden van Gevers niet verder wilde in het Maagdenhuis. Ze geeft aan vervolgens met wisselend succes gewerkt te hebben voor het opleidingscentrum SIOO, het Duitsland Instituut, de HvA en Alumni-relaties van de UvA. Ook vertelt ze door ziekte al tamelijk vroeg gestopt te zijn met werken, waarbij ze het geluk had nog net voor de 58+ regeling in aanmerking te komen.

Veel vrijwilligerswerk

En toen was ze opeens met pensioen en wat dan (te) doen. Volgens Ada, die nergens naar op zoek was, was dat voor haar geen enkel probleem. De dingen kwamen gewoon op haar pad. Ze vindt het nog steeds bijzonder dat ze opeens vijf 'klussen' had, allemaal vrijwilligerswerk. Zo las ze in de Hortus Nieuwsbrief over de Hortuswinkel en hup daar zat/stond ze als verkoopster in de winkel. Gedurende negen jaar een dagdeel in de week aan het werk op een heerlijke locatie. Ze vertelt dat ze daarnaast ook ging werken in het informatie-

centrum van ARCAM (Architectuurcentrum Amsterdam). Ze heeft dat gedurende vijf tot zes jaar een dagdeel per maand gedaan. Tegelijkertijd werkte ze in het Bethaniën-klooster, een voormalig klooster in de binnenstad, waar in een intieme, sfeervolle concertzaal klassieke concerten plaatsvonden. Zij zorgde samen met een collega voor, tijdens en na de concerten voor een hapje en een drankje voor de bezoekers.



Ada blijkt een groot pleitbezorgster van het idee van een stadsdorp...

Blindengeleidehond

Ada memoreert dat bovengenoemd vrijwilligerswerk allemaal plaatsvond in de Nieuwmarkt/Plantagebuurt, de buurt waar ze toen woonde. Ook de vierde activiteit vond in dezelfde buurt plaats. Het betrof het uitlaten van de blindengeleidehond van een oud-UvA-medewerker. Zo'n hulphond wordt opgeleid door de Stichting KNGF (Koninklijk Nederlands Geleidehonden Fonds) en door het fonds aan blinden ter beschikking gesteld om zijn baas veilig over straat te loodsen. De hond vergroot tevens de vrijheid en zelfstandigheid van betrokkene. Ada zegt dat de hond zijn commando's krijgt via een witte beugel op zijn rug, die door de blinde wordt vastgehouden.

Ada heeft dit werk gedurende zes jaar één keer per week (een dagdeel) gedaan en ze vertelt smakelijk over haar ervaringen. Ze was eigenlijk bang voor honden, maar de liefde van en het plezier met deze hond heeft haar daar over heen geholpen.

De hond heeft zelfs een keer tien dagen bij haar gelogeed. Ze merkt op dat een blindengeleidehond echter ook altijd gewoon een hond blijft en als de beugel op zijn rug wordt

verwijderd bij het uitlaten, vertoont het beest ook weer snel het gewone hondengedrag. Zo is hij een keer weggerend bij het uitlaten in park Frankendael en was ze hem kwijt totdat iemand aan haar vroeg of ze haar hond zocht. Het dier was naast het bankje waarop de man zat gaan liggen, omdat hij haar kennelijk niet meer kon vinden.

Ook is hij in hetzelfde park een keer in de vijver beland. Volgens Ada was dat erg schrikken en niet iets wat je direct opbiecht aan de 'eigenaar' van de hond. Maar ze vertelt dat er ook bij het baasje zelf wel eens iets fout gaat, want er is natuurlijk niet altijd iemand in de buurt als het beest moet worden uitgelaten, bijvoorbeeld voor het slapen gaan. En als dat dan 's avond laat in het doodlopende straatje bij het huis van het baasje geschiedt, kan de hond zomaar opeens de benen nemen. En als blinde kan je dan niet zomaar gaan zoeken. Gelukkig zijn er dan volgens Ada aardige mensen die de hond spotten en naar de eigenaar bellen (het nummer staat op een plaatje aan zijn halsband). Ada en ik hebben ons vervolgens nog even beziggehouden met de vraag hoe een blinde omgaat met de verplichting dat de poep van de hond moet worden opgeruimd. Hij moet het maar laten liggen, was onze conclusie.

Vakantiebeurs

En tenslotte vertelt Ada ook nog in Italië op vakantiebeurzen te hebben gestaan. Dat deed ze voor een vriendin, die een reisbureau aan huis had en bemiddelde tussen Italiaanse huizenbezitters en potentiële Nederlandse vakantiegegers, die ze door middel van advertenties in kranten probeerde te bereiken. Ze stond dan in het voor- en najaar een paar dagen op een beurs om het bureau van haar vriendin te promoten en daarna werd ze door het plaatselijke of regionale toeris-

tenbureau door het gebied geleid. Ze vindt dat het slechter kan. Vereiste voor zo'n baan is natuurlijk wel dat je Italiaans spreekt, maar Ada geeft aan dat ze dat doet en niet alleen uit belangstelling voor de taal en cultuur van Italië, maar ook omdat haar zwager een Italiaan is.

Stadsdorp

Alle genoemde activiteiten heeft Ada inmiddels beëindigd zo laat ze weten, deels doordat zij in een paar jaar tijd twee keer is verhuisd en deels doordat het overlijden van haar zus haar zeer zwaar is gevallen. Ze zegt dat er dus even rust moest worden ingelast. Maar inmiddels neemt ze weer deel aan activiteiten van Stadsdorp Noord-Jordaan. Ze gaat met groepen uit het stadsdorp fietsen en wandelen en één keer per maand naar het filmhuis.

Ada blijkt een groot pleitbezorgster van het idee van een stadsdorp (een initiatief van en voor bewoners in een buurt met het doel modern nabuurschap te bewerkstelligen); toen ze nog in de binnenstad woonde had ze zich al aangesloten bij het stadsdorp Nieuwmarkt. Ze geeft aan dat ze in haar nieuwe buurt eerst is begonnen met het enkel deelnemen aan activiteiten van het stadsdorp, maar inmiddels is ze ook af en toe bezig met het organiseren van fietstochten en het coördineren van filmbezoeken.

Als er iets duidelijk is geworden in het gesprek is dat Ada iemand is die niet langs de zijlijn kan blijven staan. Aan het eind van het interview verlaten we het geheel lege Chinese restaurant en lachen nog even over de bijzonder ambiance. Het eten was trouwens OK, het gesprek was volgens ons beter. ■



SENIOREN OP EXCURSIE

het Amsterdam Museum



Made in Amsterdam wekt geschiedenis tot leven

► door Henriëtte Ritter

Aan de hand van honderd zorgvuldig geselecteerde kunstwerken wekte het Amsterdam Museum de recente geschiedenis van de stad weer tot leven. De toestand in de wereld en het kunstleven in de stad hangen nauw met elkaar samen.

Op 18 mei organiseerde het bestuur van onze seniorenkring een excursie naar het Amsterdam Museum waar de tentoonstelling *Made in Amsterdam* te zien was. De belangstelling was groot: in het zaaltje waar de conservator Gusta Reichwein ons ontving voor een inleiding waren alle stoelen bezet.

Historische context

In een korte voordracht vertelde de conservator ons dat het idee voor de ►



het idee voor de tentoonstelling was geboren in 2009 tijdens een reis naar Berlijn

tentoonstelling was geboren in 2009 toen zij tijdens een reis naar Berlijn, kennis maakte met de Berlinische Galerie. Terug in Nederland wilde zij uit de verzameling kunstwerken in het beheer van het Stedelijk en het Amsterdam Museum een presentatie samenstellen waaruit een beeld tevoorschijn zou komen van het culturele leven en de geschiedenis van Amsterdam. Op zich was de aanpak niet nieuw: in het Amsterdam Museum worden kunstobjecten wel vaker in hun historische context geplaatst. Maar meestal ligt de focus op de periode van voor 1900. *Made in Amsterdam* was erop gericht de periode tussen 1915 en 2015 via kunstwerken gestalte te geven. Aan de hand van honderd zorgvuldig geselecteerde kunstwerken wilde Gusta Reichwein de laatste honderd jaar Amsterdam weer tot leven wekken.

Toevluchtsoord in oorlog

Het waren woelige jaren waar de tentoonstelling de aandacht op vestigt: jaren waarin de toestand in de wereld en het kunstleven in de stad nauw met elkaar samenhangen. Amsterdam was een stad waar kunstenaars uit alle delen van Nederland naar toe trokken of vanuit buitenland naar uitweken als zij zich in het nauw gedreven voelden in hun eigen land.

Die functie van toevluchtsoord begon tijdens de Eerste Wereldoorlog. Zo zijn er in de tentoonstelling werken opgenomen van een aantal Belgische kunstenaars die probeerden te ontkomen aan de loopgraven. Vanaf de jaren dertig zijn het met name Duitse kunstenaars, op de vlucht voor het opkomend nazisme, die onze hoofdstad als tussenstop gebruikten om daarna weer

verder te trekken als ook hier de grond hen te heet onder de voeten werd. En wat de joodse kunstenaars betreft: een aantal van hen vond tijdens de Duitse bezetting een min of meer veilige haven aan de Herengracht bij Gisèle van Waterschoot van der Gracht.

Ook na de oorlogstijd, was de aantrekkingskracht van Amsterdam niet minder. De stad bleef een geliefde plek waar buitenlandse en binnenlandse kunstenaars zich graag, soms tijdelijk, vestigden. Zij kwamen vaak van verre en gaven aan de Amsterdamse kunstscene een exotisch accent, zoals de Zuid-Afrikaanse Marlène Dumas, de IJslandse Sigurdur Gudmundsson en de uit Suriname afkomstige Iris Kensmil.

Aanval op gevestigde orde

Uit de tentoonstelling kwam het beeld tevoorschijn van een multicultureel, bont gezelschap met ten minste een gemene deler: hun engagement. De kunstenaars die in de hoofdstad leefden en werkten waren kritische geesten waar de overheid op gezette tijden grote moeite mee had. Hun werk had vaak een politieke boodschap en was veelal een aanval op de gevestigde orde. De satirische, dadaïstische fotocollages die Erwin Blumenfeld in de jaren 30 van de vorige eeuw achter zijn lederwarenwinkelje in de Kalverstraat maakte voordat hij naar Amerika vluchtte, zijn daar een goed voorbeeld van. Later namen de kunstenaars van Cobra en Provo het stokje over. En in het begin van de 21e-eeuw reageerden kunstenaars als Donovan Spaanstra en Marlène Dumas op de recente aanslagen, de moord op Theo van Gogh en de economische crisis.

De aantrekkingskracht van de stad op buitenlandse én binnenlandse kunstenaars werd (en wordt) ook bepaald door de vele goede kunstopleidingen die open stonden voor discussie en vernieuwing. Sinds de woelige jaren zestig en zeventig ontstonden er naast de officiële instituten heel wat alternatieve werkplaatsen. In het begin hadden deze broedplaatsen van creativiteit een alternatief en zelfs subversief karakter. Tegenwoordig heeft de gemeente deze kunstzinnige initiatieven ingekapseld en opgenomen in een officieel beleid. En dan zijn er de vele ontmoetingsplaatsen, verenigingen en belangengroeperingen waar kunstenaars elkaar in de afgelopen honderd jaar konden ontmoeten en hun werk konden exposeren. Een groot aantal van deze verenigingen zijn verdwenen zoals De Moderne Kunstkring, de Socialistische Kunstenaars Kring, Nieuw Beelden, in tegenstelling tot een aantal sociëteiten die al meer dan een eeuw springlevend zijn. Arti et Amicitiae aan het Rokin waarvan Breitner ooit een actief lid was, bestaat al 175 jaar en organiseerde in 2015 een tentoonstelling, *Door schilders ogen*, van hedendaagse jonge schilders. Een andere sociëteit die al meer dan een eeuw bestaat is De Onafhankelijken, in 1912 opgericht in navolging van de Parijse Salon des Indépendants. Vroeger lieten de Onafhankelijken het publiek kennismaken met het werk van Picasso, Kandinski en de Surrealisten. Nu organiseren zij regelmatig exposities waar de leden hun werk tonen en ter plekke te koop aanbieden.

Naast de schilderijen en beelden (en de wonderschone lange jurk die Fong Leng maakte voor Mathilde Willink) werd er ook een film vertoond van Martijn Veldhoen (de zoon van de bekende graficus Aat Veldhoen) over zijn moeder Lotje Ruting die in 2010 overleed. De filmer had weinig materiaal tot zijn beschikking. Foto's waren er bijna niet, de ernstig zieke Lotje zelf wilde niet in beeld en haar geheugen liet te wensen over. Om dit gebrek aan materiaal te compenseren liet Veldhoen het huis aan de Bloemgracht waar zijn moeder tweeënvijftig jaar heeft

gewoond, de hoofdrol spelen in zijn film. Door op wonderbaarlijke manier gebruik te maken van digitale technieken, herschiep hij de omgeving om de kijker mee te nemen naar de locatie en de tijd van zijn jeugd. Het resultaat is een ontroerend monument voor zijn moeder.

Rijk en veelomvattend

Made in Amsterdam was een prachtige tentoonstelling. Het maakte duidelijk dat onze stad een vruchtbare en inspirerende plek is voor kunstenaars. De productie van deze honderd jaar was zo rijk en veelomvattend dat ik, na de excursie die was georganiseerd door de kring, nog een keer ben terug-

gegaan. Ook die tweede keer was ik onder de indruk.

Naast bekende namen en werken, kwam ik in aanraking met kunstenaars van wie ik nog nooit had gehoord en van wie het werk mij raakte of verbaasde: zoals het project van Tanja Ritterbex die iedere dag een selfie schilderde en op Facebook zette; of het portret dat Riek Milikowski maakte van haar Surinaamse verzorgster Corrie. Er was zoveel te zien en te ontdekken op de tentoonstelling dat dit verslag daar nauwelijks een indruk van kan geven. Gelukkig is er een gedegen en rijk geïllustreerde catalogus: een aanrader voor diegenen die achter het net hebben gevestigd! ■



Oma Corrie werkt en woont in Amsterdam NL, 2008 (Riek Milikowski-de Raat (Olieverf op doek)



Petite Histoire

Kleine voorvallen uit de geschiedenis van de UvA

Over pensioenen en wedden aan de Gemeentelijke Universiteit van 1877

♦ door Jan Wieten

De gemeenteraad van Amsterdam had het er maar druk mee in 1877, het jaar dat het Athenaeum Illustre een universiteit werd. Niet alleen moest de *Verordening tot regeling van de Universiteit van Amsterdam* worden vastgesteld, maar ook het *Reglement voor het verlenen van pensioen en wachtgeld aan gemeenteambtenaren* moest worden aangepast. Aan dat reglement moest een lijst worden toegevoegd van universitaire functionarissen die daar voortaan ook onder zouden vallen.

Betaalde functies

Zo'n lijst geeft een aardig inzicht in de betaalde functies aan de universiteit van toen: van secretaris van het college van curatoren, hoogleraren en lectoren, de bibliothecaris, de prosector (bij ontleedkunde, zoals het toen heette), de assistenten, de hortulanus (de beheerder van de hortus), bewaarders, beambten, amanuenses (technische assistenten bij het onderzoek), de pedel, de conciërges tot de vaste knechts en arbeiders van de nieuwe universiteit en haar inrichtingen.



PROFESSOREN VAN DE STAD
Het Athenaeum Illustre en
de Universiteit van Amsterdam, 1632-1960

Peter Jan Kneegmans

Aan deze lijst ontbreekt de voorzitter van het College van Curatoren want de burgemeester van Amsterdam, indertijd jhr. mr. C.J.A. den Tex¹, was qualitate qua president-curator, zeg maar collegevoorzitter. Mr. W.C. Backer was secretaris van Curatoren en hij stond dus wel op de lijst. Hij bekleedde die

functie al aan het Athenaeum.

Tijdens de eerste zitting van de senaat werd C.A.I.A. Oudemans, hoogleraar botanie en farmacognosie, tot rector gekozen. Hij was al sinds 1859 als hoogleraar aan het Athenaeum verbonden.

Variabel inkomen

Zo'n gewone hoogleraar bijvoorbeeld verdiende in die tijd 4500 tot 5500 gulden per jaar, wat als we die bedragen vertalen naar nu neerkomt op het tienvoudige in euro's. De prosector, degene die de anatomische preparaten voor het onderwijs en het onderzoek vervaardigde, verdiende 1000 gulden per jaar, de conciërge bij anatomie 156, zijn collega bij natuurkunde nog minder, namelijk 100 gulden. De bibliothecaris had een jaarwedde van 3000 gulden, de hortulanus kreeg 1200 en de pedel 600 gulden.

Hoogleraren hadden overigens aan het Athenaeum niet alleen een vaste wedde, maar studenten moesten hen ook een bepaald, voor elke hoogleraar verschillend, bedrag betalen voor het mogen ▶



bijwonen van zijn (zijn, want vrouwelijke hoogleraren waren er nog niet) colleges. Dat deel van zijn inkomen was dus variabel, want afhankelijk van het lesgeld en van het aantal studenten dat zich voor zijn colleges inschreef.

Meer hoogleraren

De hoopvolle verwachting was dat het totale aantal studenten zou stijgen nu de instelling een universiteit was geworden, maar die verwachting kwam niet uit. Sterker nog, het aantal studenten daalde aanvankelijk. Wat wel steeg was het aantal hoogleraren, het verdubbelde zelfs. In de afgelopen decennia waren namelijk veel professoren bezweken onder de verleiding om aan een echte universiteit te werken. De Faculteit der Letteren en Wijsbegeerte werd net zo groot als de medische, van oudsher de grootste, al hadden de elf letterendocenten in het openingsjaar samen slechts acht hoofdvakstudenten. Door al die benoemingen werd de Universiteit van Amsterdam bijna net zo groot als die van Leiden (zie Knegtmans).

Tijdens de eerste maanden van het bestaan van de nieuwe universiteit konden geïnteresseerden de ene na de andere openbare les van nieuwbenoemde hoogleraren en lectoren beluisteren. Professor J.D. van der Waals beet op 15 oktober 1877 het spits af met een college met de titel *Het doel der wetenschappelijke beoefening der natuurkunde geschetst*. Professor A(Allard) Pierson had het op 23 oktober over *de taak en methode der kunstgeschiedenis* en zijn jongere broer, de econoom, gaf op 27 oktober *een terugblik op de geschiedenis der staat-*

huishoudkunde sedert Adam Smith.

Op 29 oktober behandelde J.C. Matthes, later de eerste voorzitter van de Amsterdamse Universiteits-Vereniging, *De wetenschappelijke beoefening des Ouden Testaments*.

Bij de overgang naar Universiteit gingen de meeste functionarissen er op vooruit, behalve de hoogleraren en lectoren natuurkunde en medicijnen, wier positie in voorgaande jaren al sterk verbeterd was. Maar het heffen van lesgeld voor de eigen colleges, een (soms) lucratieve vorm van bijverdiensite, was toen voorbij. Andere hoogleraren moesten het voor 1877 soms nog doen met een jaarwedde van 1600 gulden.

Door al die benoemingen werd de Universiteit van Amsterdam bijna net zo groot als die van Leiden

Karig pensioen

Niet alleen de salarissen (jaarwedden), maar ook de pensioenen moesten worden vastgesteld. Dat gebeurde in het *Reglement voor het verlenen van Pensioen en Wachtgeld aan Gemeenteambtenaren (voorzoover het toepasse-*

lijk zijn kan op aan de Universiteit werkzame personen). De hoogleraren aan het Athenaeum hadden jarenlang geen behoorlijke pensioenregeling, zelfs toen de rijksuniversiteiten en rijksathenea dat al wel hadden. Maar de gemeente Amsterdam zat nu eenmaal bij voortdoring krap bij kas. Ook in de jaren na 1877 speelde dat de Universiteit van Amsterdam van tijd tot tijd parten (zie Knegtmans). De belangrijkste bepaling uit het reglement luidt: *Het pensioen bedraagt, (...), voor elk dienstjaar aan het Athenaeum Illustré of de Universiteit van Amsterdam, een vijf en dertigste deel van de verdiensten (jaarwedde en aandeel in de bijdragen van hen, die als student worden ingeschreven en van hen, die enkele lessen bijwonen) in de laatste twaalf maanden, die aan het ontslag vooraf gingen, genoten. (...) Het pensioen kan niet te boven gaan de helft van bovengenoemde verdiensten. (art. 52)*

Vertaald: je krijgt aan pensioen voor elk jaar dat je aan Atheneum of Universiteit hebt gewerkt 1/35e van wat je in het laatste jaar hebt verdiend maar nooit meer dan de helft van je laatste inkomen. Je ging er indertijd dus flink op achteruit! Veel hoogleraren zullen wel neveninkomsten hebben gehad, maar zo'n conciërge moest dus echt met de helft van zijn laatste salaris zien rond te komen. En dan moest je niet uit stelen gaan, want:

Het recht op de uitkeering van pensioen of wachtgeld vervalt bij veroordeeling tot eene onteerende straf, behoudens de bevoegdheid van Burgemeester en Wethouders om dit recht, nadat van de geheele straf gratie is verleend, te doen herleven. (art. 13) ■

Bron citaten:

1 'Verordening tot regeling van de Universiteit van Amsterdam', aan het reglement is toegevoegd een lijst met functionarissen aan de nieuwe Universiteit van Amsterdam op wie de regeling ook van toepassing is.

2 'Reglement voor het verlenen van Pensioen en Wachtgeld aan Gemeenteambtenaren (voorzoover het toepasselijk zijn kan op aan de Universiteit werkzame personen), bijgewerkt tot 1880', beide in: *Jaarboek der Universiteit van Amsterdam 1877-1884* (UB Bijzondere Collecties)

Andere bronnen:

Peter Jan Knegtmans, *Professoren van de stad. Het Athenaeum Illustré en de Universiteit van Amsterdam, 1632-1960*, Amsterdam 2007.



'Volg de horizon'

in Het Scheepvaartmuseum en op het Marineterrein

➤ door Henriëtte Ritter

Op 24 augustus was er weer een excursie: dit keer naar Het Scheepvaartmuseum en het belendende marineterrein. De kringleden die zich op tijd hadden ingeschreven, trotseerden de tropische hitte en werden bij aankomst in twee groepen verdeeld: om elkaar niet voor de voeten te lopen begon de ene groep met het bezoek aan het museum terwijl de andere groep over het marineterrein werd geleid. Vervolgens werd er gewisseld.

Imponerend pronkstuk

De gids die mijn groepje (het groepje dat begon met het museumbezoek) onder zijn hoede nam begon zijn rondleiding met de ingrijpende renovatie van het gebouw een aantal jaren geleden. De hal is toen voorzien van een nieuw glazen dak waarop heel toepasselijk de afbeelding van een windroos is aangebracht. De fundamenten moesten worden aangepakt en er kwam, om de akoestiek te verbeteren, een speciale tegelvloer zodat de ruimte ook bij gelegenheid als concertzaal kon worden gebruikt. Een wel heel andere bestemming dan in 1656, toen het gebouw werd opgeleverd als scheepsmagazijn voor Michiel de Ruyter! In die tijd was dit pakhuis, na het stadhuis, het pronkstuk van Amsterdam. Het moest de grandeur van de Republiek der Zeven Provinciën uitstralen: buitenlandse bezoekers imponeren en hen ervan overtuigen dat het geen goed idee was om het op te nemen tegen de Lage Landen. Ook al zijn wij nu eeuwen verder, nog steeds is het gebouw indrukwekkend, zeker na de renovatie. Niet voor niets was het marineterrein rondom het museum dan ook de ideale locatie voor het tijdelijke Europegebouw waar tijdens het Nederlandse voorzit-



terschap van de EU, alle bijeenkomsten plaatsvonden.

Vanaf het dek

Er is alles aan gedaan om het misschien wat stoffige imago dat het museum vroeger had uit te wissen. De oude collectie is op een nieuwe, aantrekkelijke manier gepresenteerd. De maatregelen, noodzakelijk voor de conservering van de objecten en kunstwerken (klimaat- en lichtbeheersing), zijn op een speelse manier onderdeel geworden van de vaste tentoonstelling die over twee afdelingen is verspreid: op de afdeling De dag zijn de schilderijen ondergebracht; De nacht herbergt de atlassen en de historische objecten.

Via dikke, klimaatbestendige deuren kwamen wij eerst terecht op de afdeling De dag, een soort grote, gekoelde vitrine waar voornamelijk zeegezichten te zien zijn. De schilderijen zijn zodanig opgehangen dat de horizon van elk zeegezicht aansluit bij die van de andere. Het motto van de tentoonstel-

ling is dan ook 'Volg de horizon'.

Om de suggestie te geven vanaf het dek van een schip naar een zee vol zeilschepen te kijken, is er een reling langs de schilderijen aangebracht en loopt de bezoeker op een harde planken vloer.

Nachtelijke hemel

Na de horizon bij dag uitgebreid te hebben afgetuurd, werden wij begeleid naar de halfduistere ruimte van de afdeling De nacht. In zacht verlichte vitrines doemen de kostbare en bijzondere atlassen op waaronder de atlas die Ptolemaeus in 150 na Christus heeft getekend en waarop de aarde al rond staat afgebeeld. Het is de moeder van alle atlassen, gebruikt door de grote ontdekkingsreizigers onder wie Columbus. Maar er zijn meer interessante stukken te bewonderen op deze afdeling zoals vele oude instrumenten om het schip op koers te houden: een scheepsklok gemonteerd op veren zodat de bemanning ook bij stormachtig weer wist hoe laat het was (want dat was van belang om je



positie te kunnen bepalen) en een installatie om aan de bezoekers te demonstreren hoe de Mercator-projectie werkt.

De enorme vitrine waarin kleine modellen van bekende schepen van vroeger en nu zijn opgesteld is wat mij betreft de klapper van de expositie. Het is slechts een deel van een grote collectie modellen waarvan het merendeel nog in het depot ligt te wachten op restauratie.

Ook op deze afdeling is er alles aan gedaan om ons de indruk te geven op zee te verkeren; nu op het dek van een deinend schip onder een nachtelijke hemel. Zo is de vloer niet vlak, maar golvend en zijn de muren van deze schaarsverlichte ruimte - noodzakelijk voor het behoud van de atlascollectie - bezaaid met verlichte sterrenbeelden. Zowel op deze afdeling als op de vorige, is er ruimschoots gebruik gemaakt van interactieve technologieën. Hiermee kun je uitgebreide informatie over de schilderijen en objecten opvragen en bovendien wordt de collectie hierdoor ook aantrekkelijk voor de jeugd.

Walvissen en de Gouden Eeuw

Het museum doet overigens meer om de jeugdige bezoeker te trekken. Onze gids nam ons mee naar de afdeling waar kinderen kennis kunnen maken met bijvoorbeeld de walvisjacht. Wij kwamen in een ruimte waar de muren bedekt zijn met tekeningen van walvissen zoals onze verre voorouders deze reuze-‘vissen’ in hun verbeelding zagen.

Het centrum van deze afdeling wordt in beslag genomen door een nagemaakt exemplaar op ware grote dat je ook nog eens van binnen kon bekijken. Als je wilt weten hoe het voelt om per ongeluk opgeslokt te zijn door dit goedaardige monster hoeft je maar de muil van het nagemaakte dier binnen te gaan.

Door de programma's gericht op verschillende leeftijdsgroepen, de hightech-hulpmiddelen, en de vele films waarin acteurs laten zien hoe het is om in de gouden eeuw te leven, is het museum zeer aantrekkelijk geworden, ook voor een jeugdig publiek. Dit is, zo werd ons verteld, te merken aan het bezoekersaantal dat is verdubbeld vergeleken met vroeger en ook aan de gemiddelde leeftijd van de bezoeker die op dit moment onder de 35 jaar ligt.

Teruggeven aan stad

Na deze 'grand tour' werden wij overgedragen aan Hans Bartelsman, een tot gids omgeschoolde marine commandant, die ons kundig over het Marineterrein leidde. Dit terrein wordt herontwikkeld en in verschillende fases teruggegeven aan de stad.

In de tijd van Michiel de Ruyter was hier een voor die tijd hypermoderne scheepswerf. Met behulp van Zaanse houtzaagmolens werden aan de lopende band schepen gefabriceerd. Tsaar Peter de Grote kwam speciaal uit Rusland om deze methode met eigen ogen te bestuderen. Nu liggen hier de Koningssloop, een replica van het VOC schip De Amsterdam en de Pakjesboot aangemeerd.

Op het terrein waar Defensie nog steeds een aantal facilitatengebouwen in beheer heeft is ook het archief van de Noord-Zuidlijn ondergebracht. Tot mijn vreugde herkende ik objecten die tijdens de werkzaamheden aan de metro zijn opgegraven en waar Jerzy Gawronski niet zo lang geleden in zijn lezing over heeft gesproken (zie de *Uitdienstbode* van juni 2016) zoals de pijpen van aardewerk en de kapotgedragen leren schoentjes.

Ik realiseerde mij dat er een rode draad loopt tussen de excursies die het bestuur van onze kring organiseert. Bij de kaarten en atlassen dachten we terug aan de lezing van Peter van der Krogt over de mensen die belast zijn met het inkleuren van de kaarten, de zogenaamde 'afsetters' (zie ons nummer van februari van dit jaar) en het maakte mij nieuwsgierig naar ons volgend uitstapje.

Met deze verrassende ontdekking was ook deze excursie afgelopen. Op het terras van het nabijgelegen café waar wij bezweet en vermoeid neerstreken, was het nog niet zo eenvoudig om een schaduwplekje onder de grote parasol te bemachtigen. Na een aantal ijskoude drankjes kwam ik weer een beetje bij en begon ik te fantaseren over een volgend bezoek aan het Scheepvaartmuseum, maar dan met mijn kleinzoon. Wat zou het leuk zijn om met hen in de buik van de walvis te zitten en hun daar het verhaal van Jonas of Pinocchio te vertellen! ■



door Frans Willemsen

In deze rubriek behandel ik gerechten die wij als senioren misschien nog kennen, maar die tegenwoordig niet meer op tafel staan.



Filosoof

Het wordt er binnenkort weer tijd voor: de winterpot. De Hollandse keuken op z'n best, als je het mij vraagt. En dan zet ik misschien weer eens een jachtschotel op tafel. Of het broertje, of zusje, van de jachtschotel: de filosoof, in oudere kookboeken nog filosoof genoemd.

De herkomst van de naam jachtschotel is niet moeilijk te raden maar waar de naam filosoof vandaan komt? Geen idee. Anders dan de naam suggereert, is het absoluut geen deftig gerecht. En ik heb ook geen idee waarom die twee gerechten zo nauwgezet van elkaar onderscheiden worden, terwijl ze maar op één onderdeel van elkaar verschillen: in de jachtschotel worden (zure) appels verwerkt, in de filosoof niet. Beide bestaan oorspronkelijk hoofdzakelijk uit aardappelen en vlees, al of niet overgebleven van een eerdere maaltijd en ik neem aan dat dat vlees in de jachttijd wild was.

In veel recepten komt (bruin van) jus voor. Jus, is er iets Hollands? Een echte Hollandse jus, zijn er veel mensen die die nog kunnen maken? Tegenwoordig kun je de 'jus' in een pakje kopen. Gruwelijk. Mijn moeder had een grote gietijzeren juspan, van buiten oranje geëmailleerd, en hij stond onder het aanrecht in een keukenkastje en bevatte altijd een hoeveelheid jus met een flinke laag gestold vet er bovenop. Als je dat lichtgekleurde vet wegschraapte, kwam er een donkere enigszins gestolde substantie tevoorschijn, de trots van elke huisvrouw, het befaamde 'bruin van jus'. Met dat spul kon ze, al of niet verdund met water of bouillon, aardappelen en aardappelgerechten zoals stamppotten op tafel zetten op dagen dat er geen vlees werd gebakken of gebraden. Boerenkool met worst, zuurkool met spek. Of een volkomen vleesloos gerecht. Maar je kon er ook gerechten mee verrijken, zoals de jachtschotel en de filosoof.

Er zijn talloze variaties te bedenken op het grondrecept van een filosoof, ik geef hier een tamelijk recente versie uit de 26ste druk van het *Kookboek van de Amsterdamse Huisboudschool*, meestal kortweg 'de Wannée' genoemd.

Fruit uiringen in het vet van jus. Beboter een ovenvaste schotel. Leg 300 gram gaar rundvlees in kleine stukjes, de uiringen en plakjes aardappel laag om laag in de schotel en bestrooi elke laag met zout, peper en nootmuskaat. Zorg dat de bovenste laag uit plakjes aardappel bestaat. Giet verdunde jus over het geheel en laat die intrekken. Bestrooi dan met paneermeel en verdeel daar klontjes boter over. Bak de schotel 20 minuten in een voorverwarmde oven (200 graden).

Zelf maak ik een dergelijke schotel niet met plakjes aardappel maar met laagjes aardappelpuree. En in een uitgave van het Centraal Bureau voor de Tuinbouwveilingen in Nederland met de titel *Van Tuin naar Tafel*, worden de beide gerechten vrolijk door elkaar gehaald. Op p. 38 wordt het recept gegeven van een 'bonenfilosoof' met als ondertitel 'Jachtschotel met bonen'. Het vlees wordt vervangen door bonen en jus komt er niet aan te pas, het is dus een vegetarische variant. Maar wat verwacht je anders van een centraal bureau voor tuinbouwveilingen? ■



door Peter Blok

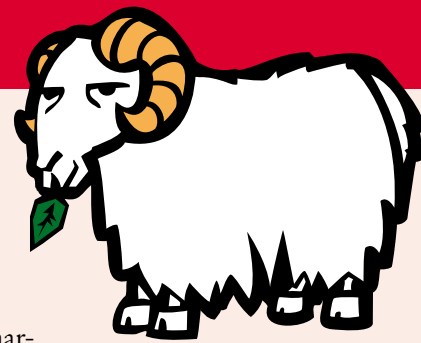
Onlangs is de evaluatie afgerond over de samenwerking tussen de HvA en de UvA. De belangrijkste vraag is of de oorspronkelijke doelen van de samenwerking zijn gehaald. De UvA en de HvA zijn al vanaf 1998 samen. De vraag waar het dus echt om gaat is of hier sprake was van een verstandshuwelijk of van echte liefde. De nauwere samenwerking tussen de HvA en de UvA was ontsproten aan het brein van Jankarel Gevers, collegevoorzitter van 1988 tot. Zijn visie op de relatie tussen het hbo en het wo wordt het best weerspiegeld in de uitspraak dat je aan een universiteit alles moest kunnen studeren, van een cursus bloemschikken tot theoretische natuurkunde. Of dat realistisch is, is de vraag. Ik ken persoonlijk maar weinig academische bloemschikkers. Het belangrijkste doel van de samenwerking was om ervoor te zorgen dat het voorsorteren van studenten tijdiger en beter zou plaatsvinden. Dat hbo-studenten die eigenlijk beter op een universiteit tot hun recht zouden komen, daar tijdig naar toe zouden worden gedirigeerd en omgekeerd. Helaas is dit doel niet bereikt. De HvA-studenten die doorstroomden, gingen voornamelijk naar de VU en UvA-studenten die het niet redden kwamen slechts bij hogere uitzondering, en zeker niet tijdig, terecht bij de HvA.

De oorzaken? Er zijn er ongetwijfeld vele. Mijn eigen observatie is dat er, vanaf het moment dat ik, als medewerker van Nuffic eind jaren tachtig, met zowel het hbo als het wo kreeg te maken, sprake was van een zeer gekleurde wederzijdse

beeldvorming. Hbo-bestuurders, vooral die van de grote instellingen, hebben nogal eens last van 'academic drift'.

Een calimero-complex waardoor ze zich constant in de schaduw voelen staan van hun grote broer, de universiteit. Ik heb een hbo-bestuurder zich wel eens horen beklagen dat de universitaire rector wel werden uitgenodigd bij de begrafenissen van het Koninklijk Huis en hij niet. En dat zat hem behoorlijk dwars. Aan de andere kant wordt binnen universiteiten nogal eens neergekeken op die praktische hbo'ers die vooral niet moeten denken dat ze ook maar enigszins kunnen tippen aan het niveau van de academie.

De evaluatie is uitgevoerd door twee consultants: Berenschot en Deloitte. Berenschot constateert dat de bestuurlijke samenwerking is mislukt maar dat er, meer ondanks dan dankzij, vanaf de werkvloer en vanuit de inhoud van het werk interessante initiatieven zijn ontwikkeld om samen te werken, overigens ook met andere instellingen. De evaluatie leert ons dat er in ieder geval geen sprake was van een hechte, wederzijdse verliefdheid. Misschien was het zelfs wel de spreekwoordelijke oude bok die nog wel eens trek had in een jong blaadje. ■



Spaarnestad Photo, het onmisbare fotoarchief

door John Kleinen



Amsterdamsse politicologiestudenten protesteren bij het college van gasthoogleraar Raymond Tanter. (Foto: John Kleinen, Spaarnestadarchief)

Fotoarchieven zijn onmisbare vindplaatsen voor onderzoekers en studenten. De beelden vormen een welkome ondersteuning bij geschreven teksten en zijn soms zelfs de enige bron van kennis over een bepaalde gebeurtenis. Zij geven een tijdsbeeld van het dagelijks leven, tonen mode en interieurs en appelleren aan een verlangen naar een braaf vroeger of juist de jeugdige Sturm und Drang van het opkomend studentenverzet.

Een van de bekendste fotoarchieven is Spaarnestad Photo, ingebed in het Nationaal Archief (NA), dat miljoenen historische foto's, dia's en negatieven omvat. Het is een unieke verzameling die een prachtig beeld toont van de late 19e en hele 20e eeuw. Zo zijn bijvoorbeeld meer dan 40.000 foto's uit het vooroorlogse geïllustreerde tijdschrift *Het Leven* beschikbaar, maar ook een unieke collectie Ansichtkaarten uit de ►

Eerste Wereldoorlog die indertijd deel uitmaakte van het Onderwerpenarchief van Uitgeverij De Spaarnestad.

Het leeuwendeel van de foto's in foto-boeken als *Het Grote Jaren 50 Boek* en die over de jaren 60 en 70 is afkomstig van Spaarnestad Photo.

Via mijn fotoarchief is de UvA aanwezig met foto's uit de jaren zeventig die ik maakte voor *Folia*, het ASVA-blad *Poorter, de Volkskrant, NRC* en *de Waarheid*. In totaal beheert Spaarnestad Photo zo'n kleine 300 foto's over de UvA, bijna een eeuw omspannend,

variërend van hooglerarenportretten en promoties tot en met bezettingen en demonstraties tegen van alles en nog wat. Foto's van dollende studenten zijn er ook: een keurige optocht aan het begin van de ontgroening uit 1911, een bizarre scene uit 1956 met kaalgeschoren feuten in een kelder dat een generale repetitie lijkt van wat zes jaar later als 'Dachautje spelen' bekend werd.

De jaren negentig van de vorige eeuw leveren ludieke foto's op van bijna naakt demonstrerende studenten op het Museumplein tegen de bezuinigingsplannen van minister Jo Ritzen. Een van

mijn favoriete foto's (als betrokken fotograaf) is het protest tegen het gast-hoogleraarschap van Raymond Tanter. Amsterdamse politicologiestudenten verhinderden op 11 oktober 1972 zijn college over de oorlog in Vietnam vanwege zijn opvattingen over die oorlog.

Een groot deel van het Spaarnestadarchief is digitaal beschikbaar op www.spaarnestadphoto.nl en ook via de webportaal van het Nationaal Archief www.gabnetna.nl. ■

John Kleinen is oud-UHD van de UvA en lid van de Raad van Toezicht van Spaarnestad Photo.

Column Van achter de geraniums

♦♦ door Kees Piena

Wat is er eigenlijk tegen achter de geraniums zitten? Niets natuurlijk, al moet je uiteraard wel van geraniums en van zitten houden. En van dat laatste houden veel gepensioneerden niet, die trekken erop uit, beginnen nieuwe hobby's of nemen oude weer op of gaan iets heel anders doen, als ze maar niet achter ...!

De uitdrukking 'achter de geraniums zitten' wordt gebruikt voor mensen die niet meer actief zijn en dan wordt veelal in de eerste plaats aan ouderen gedacht. Volgens de Van Dale kunnen mensen sinds 8 augustus 1959 'Achter de geraniums zitten', want op genoemde datum stond in het *Nieuwsblad van het Noorden* de volgende passage: 'Als Klaas Vogel, de brugwachter van Zuidwolde, na zes uur 's avonds een schuit voor zijn brug over het Boterdiep ziet glijden, dan blijft hij rustig achter de geraniums in zijn huisje zitten. Want Klaas is een man van de klok.'

Met andere woorden Klaas doet lekker niets en dat is precies wat de uitdrukking betekent: niets doen, inactief zijn. De Van Dale heeft trouwens zelf ook heel lang niets met de uitdrukking gedaan, want pas in 1999 wordt die voor het eerst in het woordenboek opgenomen. Maar waarom 'Achter de geraniums', waarom niet achter de sanseveria's of achter de orchideeën, planten die toch ook veelvuldig in Nederlands huiskamers te vinden waren? Misschien had de te nauwgezette Klaas Vogel inderdaad geraniums in zijn huisje, maar het kan natuurlijk ook heel goed dat de verslaggever van *Het Nieuwsblad van het Noorden* zijn fantasie de vrije loop heeft gelaten en de bloemen aan Klaas heeft toegedicht. Want in die tijd waren geraniums bloemen die vaak in vensterbanken en aan balkons te vinden waren. Overigens niet typisch Hollands: in Duitsland en Oostenrijk hangen de balkons er nog vol mee.

Wat wel typisch Hollands was, waren de huizen met zo'n trapeziumvormige erker, vooroorlogse huizen hebben die en je kon er, terwijl je in de voorkamer achter de geraniums zat, lekker de straat en de deur in de gaten houden. Als wij in de jaren vijftig/zestig op straat speelden, zaten de buurvrouwen heel vaak achter het raam om ons te behoeden voor katten-

kwaad. En soms waren die ramen dan ook nog voorzien van een spionnetje een soort achteruitkijkspiegel maar dan voor opzij. Lekker gluren (vooral bij de burens) was een veel voorkomende activiteit.

Veel anders was er in die tijd ook niet in huis te doen. Spelletjes waren er, maar televisie was er nog niet, alleen radio en dan vaak nog uit een kastje aan de muur dat draad-omroep (of radiodistributie) heette. Verder werd de rolverdeling binnen gezinnen flink in stand gehouden. Mannen verdienden de kost en vrouwen deden de huishouding. Maar niet op elk moment van de dag, dus zaten ze ook wel eens verstopt 'achter de geraniums' de boel in de gaten te houden. En wie maalde daarom, je was niet anders gewend.

Nu zitten mensen als ze niet werken niet meer achter het raam te koekeloeren, maar doen ze dat voor de televisie. Of ze gaan er op uit om te wandelen, fietsen en te reizen als daar geld voor is. Dat geldt met name voor heel veel senioren, die zitten niet meer achter de geraniums, maar gaan naar buiten. Ik kom net terug van een wandelreis in Frankrijk met twee 'bejaarde' vrienden. En we waren niet de enigen; er zijn buiten de schoolvakanties veel 'grijze duiven', zoals één van mijn vrienden de bejaarden pleegt te noemen, op pad.

De bejaarden van nu zijn toch duidelijk actiever dan de bejaarden van vroeger. Aan de ene kant ligt dat natuurlijk aan de mogelijkheden die veel groter zijn geworden, maar aan de andere kant ook aan het feit dat bejaarden veel minder dan vroeger afgesloten zijn van de rest van de samenleving. Als het goed is staan ze er nog midden in, ook als zij niet meer werken. Persoonlijk heb ik dan ook geen enkele behoefte aan een ouderenpartij. Mij lijkt dat goed voor iemand die 'achter de geraniums zit' en dat was ik nog niet van plan. ■

Niet iedereen haalt aan de UvA zijn of haar pensioen, er zijn er ook die hun vleugels uitslaan om te kijken of ze hun talenten ook in een heel andere omgeving kunnen inzetten. En soms is die omgeving wel héél anders. Dat geldt ook voor Walther Kok.

Van wetenschappelijk hoofdmedewerker tot waarnemend gemeentesecretaris

♦ door Meindert Fennema

Walther Kok (1946) woont in Oudewater in een oud huis aan de Havenstraat. Hij is secretaris van de Nederlandse Kring voor Politicologen en voorzitter van de stichting Heksenwaag. Na afloop van ons gesprek leidt hij me rond in de heksenwaag. Ik word door Walther gewogen en niet te licht bevonden. Walther woont in Oudewater omdat zijn vrouw daar is begonnen als gemeentesecretaris. Nu is ze regiosecretaris van Holland Rijnland. Het boek van Geert Mak over de familie Six ligt op een stoel bij de keuken: 'Daaruit lees ik haar voor als ze kookt.'

Ik ken Walther Kok al 45 jaar. Toen ik in 1968 Politicologie ging studeren in Amsterdam (ik had kandidaatsexamen Sociologie in Utrecht gedaan) was Walther daar nog kandidaat-assistent op het Baschwitz Instituut voor Massapsychologie. In 1971 werd hij medewerker op het Instituut voor de Wetenschap der Politiek (IWP).

Wij zagen elkaar maandelijks in de subfaculteitsraad waar Walther zitting had namens het Progressief Personeel (PP) en ik namens de studentenvereniging Machiavelli. Het Daudt-conflict beheerste bijna alle vergaderingen. Walther was een echte bestuurder, maar ook als wetenschapper stond hij zijn mannetje. Hij publiceerde in 1975 samen met Cees van der Eijk een spraakmakend artikel over politieke-agenda-setting. En plotseling, in 1982 was hij weg. Hij werd directeur Bestuursinformatie van de Gemeente Amsterdam, waar een oud-politicologiestudent, Walter Etty in 1980 wethouder was geworden.

Meindert: *Weggekocht?*

Walther (hard lachend): Dat dacht jij toen, ja. Ik ging van schaal 12 naar schaal 17. Maar nee, zo was het niet.



foto: Walther Kok

Toen Walter mij vroeg te solliciteren heb ik aanvankelijk geweigerd. Ik had het prima naar mijn zin op het IWP. Ik was al behoorlijk op streek met mijn proefschrift over de VVDM (Vereniging van Dienstplichtige Militairen) en wilde hoogleraar worden.

M: *maar waarom ging je dan toch weg?*

W: Het proces van onthechting was al eerder begonnen, enkele maanden eerder toen ik op de nominatie stond om voor de fractie Progressief Personeel in het College van Bestuur benoemd te worden. Dat zat zo: PP had Bob de Hon gekandideerd, maar die was voor de ASVA niet aanvaardbaar. Waarom weet ik niet meer. Toen werd ik gepolst omdat ik bij de studenten beter lag. In ruil daarvoor zou de ASVA ook een concessie doen. Alles leek in kannen en kruiken totdat de ASVA tegenover de concessie van PP om zijn kandidaat te laten vallen, haar eigen beloften niet gestand deed. Toen duidelijk was dat ik de kandidaat zou worden dacht de

ASVA die Kok hebben we binnen en zij hield toen aan haar punt vast. Toen heeft PP staande de vergadering vastgehouden aan Bob de Hon, die ook benoemd is. Ik had daar volledig vrede mee, maar ik had mijn boeken al ingepakt. En met die dozen ging ik toen niet naar het Maagdenhuis, maar naar het Binnengasthuis waar de politicologen huisden. De medici waren koud vertrokken naar het AMC en wij mochten toen onze eigen kamers uitzoeken. Dat was geweldig! Maar door die geaborteerde kandidatuur is waarschijnlijk het besef ontstaan dat er ook buiten de UvA een wereld bestond waar je kon werken.

Toen ik gevraagd werd door Walter Etty was ik al voorzitter van een adviesgroep die de gemeentelijke decentralisatie begeleidde. Ik vond dat erg leuk. Je moest dan tegen de wetenschappers zeggen: ja jongens het is allemaal erg leuk wat jullie onderzocht hebben, maar je moet het wel zo brengen dat ook de ambtenaren begrijpen wat je bedoelt. En tegen de ►

ambtenaren zei ik: 'Je kunt natuurlijk wel iets laten onderzoeken, maar je moet niet verwachten dat die eigenwijze wetenschappers alleen maar met conclusies komen die jou bevallen. Dat was toen tamelijk nieuw. Maar heel weinig politicologen waren geïnteresseerd in gemeentepolitiek. Ik herinner me nog dat Walter Etty tegen me zei: 'Als student hield ik me bezig met Vietnam, maar vergat dat een paar huizen verder het Amsterdamse stadhuis stond.' Ik was er ook toen al erg voor dat er van uit de universiteit kritisch naar de gemeente werd gekeken en ik deed ook zelf onderzoek. Bij de gemeente had ik het meteen erg naar mijn zin. Ik had natuurlijk goed leren schrijven en ik zei vaak: 'Laat mij die nota maar schrijven.' Het was ontzettend leuk om dan later, via een toespraak van de wethouder je eigen tekst in de krant te zien staan.'

M: *Maar waarom ben je dan weggegaan?*

W: Ik behoorde na een tiental jaren op eens tot het ancien régime. En toen dacht ik misschien moet ik eens rondkijken naar een andere baan. Ik was in Amsterdam wel zo'n beetje uitgewerkt.

M: *Was je uitgewerkt of werd je er uit gewerkt?*

W: (aarzelt even) Dat laatste zou gebeurd zijn als ik gebleven was. Met een aantal diensthoofden die gebleven zijn is het niet goed afgelopen. Ik kon toen voor een korte periode de rechterhand worden van Ivo Opstelten in Utrecht. Het ging om een tijdelijke vervanging, maar ik dacht: ik waag het er op ging naar Utrecht en werd uitgeleend door Amsterdam. Dus ik hield mijn rang. Waarom het om een tijdelijke baan ging kon Ivo mij niet vertellen en ook mijn contacten in Utrecht wisten wel dat er iets gaande was, maar wat konden ze me niet vertellen. Het bleek later een directeurencarroussel te zijn. Dat was allemaal in het diepste geheim voorbereid.

M: *Oh jaaaah*

W: Ik heb daar van alles gedaan, maar het belangrijkste voor Utrecht was dat ik veel contacten in Den Haag had. Die hadden ze toen in Utrecht nog niet zoveel. Ze waren dat ook niet gewend, dat je even naar Den Haag belde. Op het stadhuis in Utrecht werd ik daarom meteen 'die Amsterdammer' genoemd. Behalve dan Ivo zelf natuurlijk, die kende ook iedereen

in Den Haag; het klikte meteen tussen ons. Ivo kon iedereen in politiek Den Haag bellen en ik kende iedereen in het ambtelijk circuit. Uiteindelijk ben ik nog een tijdje waarnemend gemeentesecretaris geweest in Utrecht. Dat was toen Leefbaar Utrecht de macht overnam. Spannend!

M: *Hoe heb je je huidige vrouw Loes ontmoet?*

W: Dat was tijdens een congres in de VS over binnengemeentelijke decentralisatie. Aanvankelijk zou de wethouder meegaan, maar die sprak geen Engels en schoof Hans Moor naar voren. Maar diens assistent werd ziek en daardoor kon hij niet weg. Alles was toen al betaald en de medewerkers zeiden: er gaat iemand mee om je koffertje te dragen. Degene die toen meeding was Loes. En zo is het begonnen...

Nadat Loes gemeentesecretaris van Oudewater was geworden zijn we hierheen verhuisd. En we hebben het hier geweldig naar onze zin. Mijn schoonmoeder heeft de laatste drie jaar van haar leven bij ons in huis gewoond. Dat was een fantastische ervaring. Zij is 93 geworden. ■

Voorzitter College van Bestuur spreekt voor UvA-senioren

Geert ten Dam brengt de UvA rust

❖ door Michiel Röling

Ruim vijftig UvA-senioren hebben woensdag 21 september gehoord hoe Geert ten Dam als nieuwe voorzitter van het College van Bestuur de UvA wil leiden. De lezing vond plaats in CREA, een andere plek dan normaal, maar wie zegt dat verandering verkeerd is?

Ruud Bleijerveld kondigt Geert ten Dam aan en vertelt dat er bij kringbijeenkomsten veel gesproken is over de onrust die de UvA in 2015 in haar greep hield. Met de komst van Ten Dam lijkt de rust in de universiteit weergekeerd. Dat rust betrekkelijk is blijkt uit het verhaal dat Ten Dam houdt: UvA en HvA krijgen elk weer een eigen college en er zijn flink wat pijnpunten die opgelost moeten worden. Openheid en verbinding zijn woorden die in het betoog veel vallen. Ten Dam is een UvA'er in hart en nieren. Ze studeerde er, werd universitair hoofddocent, hoogleraar Onderwijskunde en is enige tijd rector geweest aan het Instituut voor de Lerarenopleiding. Ze kent het klappen van de zweep als geen ander. 'Dat de rust is weergekeerd heeft zeker niet alleen te maken met mijn komst', haast ze zich te zeggen. 'Het hele CvB werkt goed samen en is heel collegiaal.' ►



Scheiding universiteit en hogeschool

Een van haar eerste wapenfeiten zal de scheiding van universiteit en hogeschool worden. Er waren al lange tijd ontevreden geluiden en de samenwerking moest nodig geëvalueerd worden. Ten Dam: 'Bij mijn aanstelling heb ik van de Raad van Toezicht expliciet de opdracht tot evaluatie gekregen. Daar ben ik dus meteen mee aan de slag gegaan. Samen met decanen van beide instellingen, diensten en het CvB is een opdracht geformuleerd. Ook de onderzoekers van Berenschot en Deloitte gingen voortvarend te werk waardoor er in korte tijd twee goede rapporten lagen.'

De conclusie kennen we inmiddels allemaal. UvA en HvA werken op tal van gebieden samen, zoals op het terrein van zorg, onderwijs of media. Voor die samenwerking blijkt een gezamenlijk CvB niet cruciaal. Want ook op andere plekken in het land wordt samengewerkt tussen universiteit en hogeschool. Eén gedeeld CvB dat zou moeten zorgen voor een betere doorstroming (en terugstroming) tussen hbo en wo. Dat blijkt niet het geval te zijn. De doorstroming is niet gelukt, die is met 12% net zo hoog als elders in het land. Een eventuele splitsing van het college staat voortgaande samenwerking dan ook niet in de weg.

Transparant in snelle tijd

Beide rapporten zijn vrijwel direct openbaar gemaakt en gedeeld met iedereen die er maar wat mee wilde. En vooral die aanpak is iets waar Ten Dam zich sterk voor maakt. 'We leven in een snelle tijd, daarin is het heel belangrijk om transparant te zijn', realiseert Ten Dam zich. 'Als buitenstaander denk ik dat een gebrek aan transparantie en verbinding redenen zijn dat het zo geëscaleerd is. De onrust zat volgens mij ook niet bij een klein clubje mensen. En ook die mensen hadden hun blik op de goede dingen. Het is een heftige tijd geweest waarin velen zere plekken hebben opgelopen.'

Ten Dam vindt zich helemaal in het beeld dat er in de beleving van studenten en medewerkers een te geringe aandacht was voor onderwijs: 'De werkdruk is heel hoog met weinig tijd voor feedback aan studenten. Onderzoek domineerde bij velen de agenda, terwijl ook onderwijs een wezenlijke taak van de universiteit is.'

Regels gelden voor iedereen

'Dan was er ook nog een enorme verantwoordingsdrift. Alles is tot in de puntjes vastgelegd, niet alleen door de Inspectie en accreditatieorganisatie NVAO maar ook door de instelling zelf', verzucht Ten Dam. 'Ik wil graag piketpaaltjes stellen, de grenzen bewaken. Maar de details moet je echt

gewoon aan deskundigen overlaten. Ik ga voor professionele autonomie, dat is een kernvoorwaarde voor kwaliteit. Waarom heb je een universiteitsbreed toetsboek nodig van meer dan vijftig pagina's als niemand het leest en zich eraan houdt? Liever zie ik een A4-tje met basisafspraken.'

Een ander punt waar meer werk van moet worden gemaakt is het politieke-agenda-setting. Voor tijdelijke aanstelling moeten voor iedereen geldende regels zijn. Promovendi overall moeten dezelfde rechtspositie hebben en dezelfde scholingsmogelijkheden. Medezeggenschap is ook een item waar Ten Dam anders mee om wil gaan. 'Als ik vergaderstukken van de afgelopen tijd bekijk dan lijken de medezeggenschapsorganen te gelden als de laatste hobbel die genomen moet worden in een traject. Terwijl ik denk dat ze juist veel eerder moeten worden betrokken. Dit scheelt veel tijd en irritatie later. Ga de dialoog aan. De medezeggenschapsorganen willen ook niet alleen gehoord maar ook betrokken worden.'

Ten Dam plaatst wel meteen een kanttekening: 'Dialoog is goed, maar er moeten ook knopen worden doorgelakt. Democratie is in een universiteit niet het hoogste doel.'

Geen ivoren torens meer

Over het onderwerp Financiën en Vastgoed is Ten Dam kort. 'De UvA staat er goed voor. Dat was zo in 2006 en dat is nu ook het geval. Dat er een ander beeld hardnekkig de kop op bleef steken is met het rapport van de commissie Onderzoek Financiën en Huisvesting UvA hopelijk verleden tijd.' Ook hier ziet zij transparantie en communicatie als toverwoorden.

Op het punt Diversiteit blijven universiteiten achter bij de maatschappelijke ontwikkelingen. De UvA is een middenmoter als het gaat om de instroom van op het gebied van niet-Nederlandse studenten. 'We doen het in vergelijking met andere universiteiten niet goed en niet slecht; iedereen heeft hier veel werk te doen.' De toekomst zal kleurrijker zijn, want VWO-klassen zijn diverser van opbouw. 'Diversiteit is iets wat we actief na moeten streven, het geeft een breder perspectief op de wereld. Dit geldt voor onze studenten en ook voor de staf.'

Als laatste ontzenuwt Ten Dam de angst dat het Maagdenhuis op de nominatie staat voor de verkoop. 'Het College van Bestuur vertrekt inderdaad uit het Maagdenhuis. Zo zijn we zichtbaarder op de campus en worden we gezien. Ik verplaats me door de stad dan ook niet per dienstauto maar op de fiets. Dan kom ik studenten tegen die hun hand opsteken en "Hoi!" Roepen. Het Maagdenhuis wil ik behouden voor de universiteit. Het moet de link worden tussen de stad, de verschillende campussen en de musea'.

Het is na deze lezing duidelijk: er waait een frisse wind door de UvA. Al schuilt er volgens een enkeling het gevaar dat het college geneigd is bij tegenwind zich in de ivoren torens te verschansen. Ten Dam wuift die bezorgdheid weg: 'Ik wil te allen tijde verbonden zijn met de universiteit en de academische gemeenschap. Daarom blijf ik ook onderwijs geven.' ■

- 1984 Andragologie, UvA
- 1989 promotie Sociale wetenschappen, RUG
- 1989-1999 universitair hoofddocent, UvA
- 1999-heden hoogleeraar Onderwijskunde
- 1999-2015 rector Instituut voor de Lerarenopleiding, UvA
- 2010-2012 voorzitter afdeling Pedagogiek, Onderwijskunde en Lerarenopleidingen, UvA
- 2011-2014 voorzitter Onderwijsraad
- 2015-heden kroonlid Sociaal-Economische Raad
- vanaf 1 juni 2016 voorzitter CvB UvA en HvA

Weet je waar ik nou zo'n hekel aan heb? Dat je tegenwoordig niets, maar dan ook helemaal niets kunt doen zonder dat je daarna het verzoek krijgt om een enquête in te vullen. Vooral als je iets via internet hebt besteld wordt je hiermee lastig gevallen. Maar ook als je niets doet, maar gewoon ergens op bent geabonneerd of in een bepaalde plaats of buurt woont, wordt je regelmatig benaderd met het verzoek om een vragenlijst in te vullen. Zo kreeg ik van een graag door mij gelezen krant het volgende verzoek:

'Via deze weg willen wij u graag uitnodigen voor een onderzoek. In de vragenlijst komen verschillende onderwerpen aan bod over de krant. Zo willen we onder andere van u weten wat u graag leest in de krant en hoe u de verschillende onderdelen in de krant waardeert. En wellicht heeft u nog tips voor verbeterpunten! U kunt de vragenlijst invullen door hier te klikken. Het beantwoorden van de vragen duurt ongeveer 12 minuten.'

Tips voor verbeterpunten. Hoe verzinnen ze het. Doe gewoon je werk en

doe het goed en voor een krant betekent dat dat je goed Nederlands schrijft en het verhaal logisch is opgebouwd. Maar op zo'n tip zit niemand te wachten, dat weten ze wel, al doen ze het niet altijd. Bovendien weet ik uit ervaring dat bedrijven en instellingen helemaal niet tegen kritiek kunnen. Men wil alleen maar horen dat men heel goed is en niet dat er iets niet deugt.

Nog erger dan een enquête is het verzoek om de firma waarbij je iets hebt besteld te 'liken'. Wat is dat nou voor een achterlijk woord. Het is natuurlijk een idioot anglicisme, maar ik lees om de één of andere reden altijd likken. Wilt u mij even likken, want u vindt mij toch erg goed. Ah, bah! Ook heel erg is het verzoek om aan te geven, dat je het de beste winkel, leverancier of iets anders vindt. Hou toch op met die onzin. Je bestelt iets bij de één en dan moet je gelijk een oordeel geven over al de concurrenten, want als je de één de beste vindt, zijn de andere automatisch minder goed. En die ken je natuurlijk helemaal niet.

En dan heb ik het nog niet eens gehad over de tijd die het invullen kost. In het bovenstaande voorbeeld was dat twaalf minuten. En daar stond gelukkig niet 'het kost maar twaalf minuten'. Waar denken ze dat je al die tijd vandaan haalt? We zijn wel gepensioneerd, maar niet 'en der dagen zat'! Dus mijn advies is al die verzoeken direct weg te gooien in je echte of digitale prullenbak, maar dat deed u natuurlijk altijd al. Je loopt dan overigens wel het risico het bericht te ontvangen, dat u nog drie dagen heeft om te reageren of het bericht 'mogen wij u vragen waarom u nog niet gereageerd heeft'. Het is allemaal gruwelijk, gruwelijk ergerlijk. Maar ja, zo kan ie wel weer.

Toeval bestaat niet of toch wel. Ik had dit stukje net af, toen ik een mail kreeg met het verzoek om een enquête in te vullen over het lidmaatschap van de kring UvA-senioren. Gelet op het bovenstaande ga ik dat natuurlijk niet doen, alhoewel ik even aarzelde toen ik van onze hoofdredacteur hoorde dat er een vraag over de kwaliteit van de Uitdienstbode in stond. Hij had ingevuld dat de kwaliteit uitstekend was en dat ben ik natuurlijk met hem eens. ■

UvA-nieuws

De UvA is volop in beweging. Een kleine selectie uit het nieuws

SAMENWERKING UVA-HVA VERGT GEEN GEZAMENLIJK BESTUUR MEER

Er zijn veel mooie voorbeelden van samenwerking tussen HvA en UvA in onderwijs en onderzoek, maar de bestuurlijke samenwerking was daarbij van beperkte meerwaarde. Voor de diensten geldt dat de samenvoeging niet zozeer heeft geleid tot schaal- en efficiencyvoordelen, maar wel dat het aanbod en de kwaliteit van de dienstverlening zijn vergroot. Dit zijn de belangrijkste conclusies uit het onderzoek van de adviesbureaus Berenschot en Deloitte naar de bestuurlijke samenwerking tussen de UvA en HvA. Op basis van de beide rapporten geeft het College van Bestuur de voorkeur aan beëindiging van de bestuurlijke personele unie. Dat zou betekenen dat beide instellingen weer een eigen College van Bestuur krijgen. Tegelijk is het van belang het goede van de samenwerking te behouden.

UvA coördineert Europees onderzoek naar cognitie

In het Europese wetenschappelijke Human Brain Project, dat erop gericht is om onze kennis van de hersenen te verdiepen, heeft UvA-hoogleraar Cyriel Pennartz de coördinatie gekregen van het deelproject over Systems and Cognitive Neuroscience. Hij zal zich samen met vijftien andere onderzoeksgroepen richten op het blootleggen van de neurale mechanismen van cognitieve processen zoals slaap, geheugen en bewustzijn. The Human Brain Project is door de EU gefinancierd en onderzoekt op het snijvlak van de neurowetenschappen, geneeskunde en computing. Vooraanstaande wetenschappers uit verschillende disciplines en meer dan honderd universiteiten en onderzoekscentra uit heel Europa werken samen aan deze enorme inspanning. Met de financiering van een miljard euro is dit tienjarige project waarschijnlijk het grootste en meest uitgebreide onderzoeksproject uit de geschiedenis van het hersenonderzoek.



UvA opnieuw nummer 1 van Nederland in wereldwijde QS Ranking

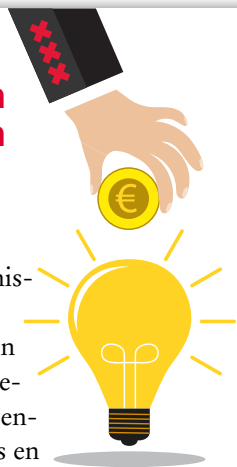
De UvA gaat extra inspanningen leveren om vluchtelingen (bij) te scholen. De inspanningen van de UvA en Stichting voor Vluchteling Studenten UAF zijn erop gericht dat gemotiveerde en talentvolle vluchtelingstudenten die beschikken over het vereiste niveau aan de UvA kunnen studeren. Studenten met een vluchtelingachtergrond kunnen straks een nieuw introductieprogramma volgen op de UvA. Bij het inrichten van het programma maakt de UvA gebruik van de expertise van de faculteiten van de UvA zelf, het UAF en van de Hogeschool van Amsterdam, die hier al ervaring mee heeft opgedaan.



Amsterdam investeert in innovatie en ondernemerschap

Amsterdamse kennisinstellingen en gemeente investeren fors in het toegankelijk maken van wetenschappelijke kennis en technologie voor maatschappelijke en economische toepassingen. Valorisatiecentrum IXA (een samenwerking van UvA, AMC, VU, VUmc en HvA) en onderzoeksinstituten AMOLF (Instituut voor Atoom- en Molecuulfysica) en NIKHEF (Nationaal Instituut voor Kernfysica en Hoge-Energiefysica) gaan met steun van de gemeente Amsterdam nauw samenwerken.

Het doel is om de kennis en kunde van de kennisinstellingen beter toegankelijk te maken voor maatschappelijke en private partijen. Dit gebeurt onder andere in de vorm van Innovatielabs en door startups en spin-offs extra te ondersteunen.



UVA-LEUGENONDERZOEKER WINT NEP-NOBELPRIJS

Bruno Verschuere, universitair hoofddocent Forensische psychologie aan de UvA, heeft de Ig Nobel Prize in de categorie Psychology gewonnen. Verschuere won de parodie op de Nobelprijs omdat hij – in onderzoek dat hij deed met collega's uit België en Verenigde Staten – meer dan duizend mensen vroeg eerlijk te zijn over hun lieggedrag.

NVAO beoordeelt Biologie, Psychobiologie en Biological Sciences als 'goed'

De bacheloropleidingen Psychobiologie en Biologie en de masteropleiding Biological Sciences van de UvA krijgen bij de heraccreditatie door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) het algemene eindoordeel 'goed'. De opleidingen werden op vier standaarden beoordeeld: beoogde eindkwalificaties, onderwijsleeromgeving, toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties. Dit jaar zijn er in Nederland tot dusver slechts tien universitaire opleidingen met 'goed' beoordeeld.

Acht UvA-onderzoekers ontvangen ERC Starting Grant

De European Research Council kent aan zeven onderzoekers van de UvA een Starting Grant toe. Deze persoonsgebonden subsidies van ongeveer 1,5 miljoen euro bieden talentvolle jonge wetenschappers de kans hun eigen onderzoeksteam op te zetten en aan de slag te gaan met baanbrekende ideeën. Dit jaar gaat bijna een kwart van het totale aantal Starting Grants voor Nederlandse onderzoekers naar de UvA.

Veni-subsidie voor 22 onderzoekers van UvA en AMC

De Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) kent aan 22 onlangs gepromoveerde onderzoekers een Veni-subsidie toe. Met de Veni-financiering – van 250.000 euro per gehonoreerd onderzoeksproject – kunnen veelbelovende jonge wetenschappers gedurende drie jaar hun eigen ideeën verder uitwerken. In totaal dienden 1056 onderzoekers een aanvraag in bij NWO, waarvan er 158 zijn gehonoreerd. Veni maakt, samen met Vidi en Vici, deel uit van de Vernieuwingsimpuls van NWO.

UvA-studenten met Huawei naar China

ICT-dienstverlener Huawei vervolgt de samenwerking met de UvA in het 'Seeds for the Future'-programma. Het programma, dat in China plaatsvindt en twee weken duurt, biedt studenten de gelegenheid hun branchekennis in de ICT te bevorderen en kennis te maken met de Chinese cultuur. Excellente studenten op het gebied van Science & ICT doorliepen een zware selectieprocedure. Op basis van CV, cijferlijst, motivatiebrief en een gesprek met Huawei werden twintig studenten geselecteerd, van wie vier van de UvA. Ook de Universiteit Leiden, de Universiteit Twente en de Technische Universiteit Eindhoven hebben deelgenomen aan het programma.



'TRIPLE CROWN' VOOR UVA ECONOMIE EN BEDRIJFSKUNDE

De Amsterdam Business School (ABS) van de Faculteit Economie en Bedrijfskunde is geaccrediteerd door de Association of MBAs (AMBA). Hiermee heeft de faculteit de 'triple crown'-status bereikt. Eerder al verwierf de Faculteit de kwaliteitsstempels van de Association to Advance Collegiate Schools of Business (AACSB) en EQUIS. Nu AMBA daar bij komt, treedt de faculteit toe tot de selecte groep met een triple crown. Wereldwijd hebben slecht 76 schools en faculteiten met bedrijfskundige opleidingen deze kwaliteitsstatus.

Activiteiten

Heeft u suggesties voor kringactiviteiten??

Wilt u zelf een lezing geven of wilt u het bestuur attenderen op een interessante excursie dan horen wij dit graag. Bij het doen van voorstellen verzoeken wij u er altijd van uit te gaan, dat er een connectie met de universiteit moet zijn.

Na het optreden van het Sweelinckorkest, heeft een aantal leden aangegeven zelf een optreden te willen verzorgen. Graag krijgen wij hiervan een bevestiging, waarbij wij u verzoeken aan te geven wat voor soort muziek u ten gehore wilt brengen.

Stuur een e-mail naar

kringvasenioren-auv@uva.nl

en wij nemen contact met u op.



Michiel Röling (ambtelijk secretaris), Annelies Pierrot-Bults (secretaris), Ruud Bleijerveld (voorzitter), Gedi van Schriek (penningmeester), Willy Groenman van Waateringe en Hans de Vries. (vlnr)

Zaterdag 5 november:

AUV-dag met lezing

Genocide als eigentijds historisch dilemma Kring UvA-senioren organiseert samen met Kring Holocaust- en genocidestudies het programma Genocide als eigentijds historisch dilemma met lezingen van ons lid Hans Blom (voormalig directeur van het NIOD, Nederlands Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies) en drie alumni van de master Holocaust- en Genocidestudies. De uitnodiging heeft u inmiddels ontvangen. De bijeenkomst vindt plaats op de Roeterseilandcampus.

Donderdag 15 december:

kerstlunch in de AAC

De kerstlunch waarbij in buffetvorm vlees-, vis- en vegetarische gerechten op het menu staan, is een smakelijke traditie geworden. De lunch vindt plaats in de Amsterdamse Academische Club.

Woensdag 8 februari:

Excursie naar de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen

Ook in het nieuwe jaar staan er mooie en bijzondere evenementen op het programma. Zoals de excursie naar de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen (KNAW) alwaar we een lezing zullen krijgen over wat de KNAW doet. Waarna we worden rondgeleid door het Trippenhuys aan de Kloveniersburgwal.

Voor alle activiteiten krijgt u als lid van de Kring UvA-senioren een uitnodiging, waarop u zich kunt aanmelden.

NIEUWE LEDEN

De heer prof. dr. J.J.M. Franse, de heer dr. J.C. van den Heuvel, mevrouw drs. C.J. Godfried, de heer drs. H.N. Hoogendonk, mevrouw drs. M.A. van der Kooij en mevrouw H. Schuurman - de Boer.

Enquête

In september hebben wij een enquête uitgestuurd naar onze leden. 45 procent van de leden heeft de vragenlijst ingevuld. Een responspercentage om trots op te zijn. Vandaar dat we u vanaf deze plek hartelijk willen danken voor het invullen.

De uitkomsten van de enquête worden geanalyseerd. Zodra de resultaten bekend zijn zullen wij deze aan u ter kennis brengen.



REDACTIE:

Madzy Koudstaal, Kees Piena (adjunct hoofdredacteur), Henriëtte Ritter, Michiel Röling (eindredacteur), Jan Wieten en Frans Willemsen (hoofdredacteur)

Fotografie:

Madzy Koudstaal, tenzij anders vermeld

Ontwerp & layout:

Liek van den Braak, Lont - Grafisch werk

Vragen of opmerkingen?

Stuur een e-mail naar:
uva.uitdienstbode@gmail.com of
kringvasenioren-auv@uva.nl

Deadline volgende nummer:

Vrijdag 14 december